

v povišanji meri teh občil deležne. Vašej delavnosti se je posrečilo zgladiti pot urejenju težkega in v gospodarskem oziru važnega vprašanja o Severnej železnici. Z mnogobrojnimi družimi zakoni, katere ste sklenili deloma na predlog Moje vlade, deloma iz lastne inicijative, ustregli ste mnogim željam prebivalstva.

Vzlic povišanih bremen državnim financam, katere je zahtevalo pospeševanje kulturnih nalog, se je posrečilo s povzdigo narodnega gospodarstva in vsled pripravljenosti, s katero ste pritrdili predlogom Moje vlade, katere so imele namen povišati državne dohodke, se je posrečilo približati se bolj k smotru, da se doseže ravnotežje v državnem gospodarstvu. Državni kredit se je povišal. Pridobila so se resna jamstva, da se vspešno rešijo vse financijske naloge.

Častita gospoda obeh zbornic državnega zbora! Kakor rad hvaležno priznavam, kar se je storilo, tako se tudi Vi lahko z zavestjo, da ste zvesto izpolnjevali Svoje dolžnosti, ozirate nazaj na Svoja dela in trud, ter na njih uspehe za blaginjo Mojih narodov, katerim vsem z jednako ljubeznijo naklanjam Svojo deželnoočetovsko skrb.

Naše dobre razmere z vsemi vlastmi opravičujejo pričakovanje, da se državi nadalje ohrani mir.

Pod blagoslovom miru bode Moja vlada z vstrajnostjo in udanostjo za državno blaginjo nadaljevala pot, katero je nastopila, njene naloge izvrševala, da začeto delo dovrši, ustavno delavnost dalje razvije in doseže smoter, kateri se strinja z Mojimi nazori, željami in nadami.

Tedaj priporočam Vas vse varstvu Vsega mogočnega, in zagotavljaoč Vam svojo vztrajno milost, sklenem to zasedanje državnega zbora.

Nova postava zoper potepuhe.

Siromakov je čedalje več. Milodarnost posameznikov pa tem žalostneje pojema, čem bolj se nekrščansko brezverstvo širi. Zato smo prisiljeni zmiraj več za siromake trošiti iz javnih blagajnic, kar pa zopet občinske, okrajne in deželske doklade kvišku ženē. Sicer pa za prave siromake vsakdo rajši nekaj žrtvuje. Drugače je zastran navideznih siromakov ali potepuhov. To so namreč ljudje, ki bi še lahko delali in si kruha služili, pa nečejo. Beraška palica se jim v rokah ugrije, da je ne morejo pustiti. Potepljejo se po vseh okolicah, oblazijo vse vesi, hiše, farovže, zlasti ob velikih cestah. Bliže mest, trgov, kopališč so za kmetske ljudi uže neznosna nadloga. Če jim ne ustrežeš, imaš se njih jeze dostikrat po pravici bati. Treba jim žveplenke in fajfe pobirati, kedar jim prenočišča odreči ne moreš. Hiše in sobe

moraš vedno zapirati; same ženske in otroci še pa varni niso doma. In čeravno enemu le kaj malega podariš, nabere se v letu znatna svota, ker jih vedno več prihaja. Zoper potepuhe so ljudje uže marsikaj počenjali. Tako so po nekod na Nemškem občani sklenili, da ne obdarijo nobenega tujega berača, nobenega potepuha — z denarji, videvši, da vsaki penez precej v „šnopspotiki“ obvisi. Drugod so sklenili potepuhom dela ponuditi, na primer kamenje tolči za ceste. Prvo je na primer v Göttingu tako pomagalo, da je vedno manj potepuhov tje prihajalo, namreč prvi mesec 314, drugi samo 168. Še boljje ustrašili so se potepuhi dela; prvi mesec, ko še dela ni bilo, navrelo jih je 168, drugi mesec pa samo 26, in tretji 18. Tako se potepuh dela boji! Rajši strada, ali drugam beračit krene, da mu le delati ni treba.

Pri nas vzdramil se je državni zbor in sklenol ravno te dni zoper potepuhe dve postavi, ki bodete kmalu od cesarja potrjeni. Treba je takih postav, ker si posamezne občine same in zdatno pomagati ne morejo. Če ena potepuhe odpodi, dobi jih druga. Vrh tega dosedanje postave potepuhom ne morejo prav do živge. Vse prebivalstvo, zlasti kmetsko, bo torej novi dve postavi povprek rado vsprejelo. —

IZMEJ teh dveh novih postav nalaga ena deželam, mestom okrajem, itd. prirejati posilnih delalnic (Zwangsarbeitshäuser). Tje bodo pa gosposke zapirale potepuhe, da bodo prisiljeni delati. Da bodo pa gosposke prijemale prave potepuhe, v to bode služila druga postava, katera zankazuje: 1. kdor se brez posla, brez dela okoli klati, pa ne more dokazati, da ima za čim živeti ali si vsaj pošteno ne prizadeva prilike dobiti, da si kruha služi, ta je potepuh in se kaznuje z zaporom od 1 do 2 mesca; 2. kdor na javnih prostorih ali od hiše do hiše berači, ker delati noče, in kdor nedoletne osebe k beračenju napeljuje, otroke izpošilja ali v beračenje drugim prepušča, dobi trdnega zavora od 8 dni do treh mescev; 3. za delo sposobne ljudi, ki nimajo dohodkov, pa tudi nobenega poštenega posla ne ter so nevarni osebam po imetju, more gosposka pozvati in jim naložiti, da v določenem času dokažejo, kako se pošteno živijo. Če tega iz lenobe ne storijo, pridejo v zapor od 8 dni do 3 mescev; 4. vsaka občina zamore potepuhom dela ponuditi proti plači v denarjih ali živežu. Če se branijo delati, denejo se v zapor od 8 dni do 1 meseca; vlačuge se bodo kaznjevale.

Novi dve postavi ste sicer ojstri, a potrebni. Sedaj bode mogoče potepuhom do živge prihajati. Vsakdo namreč, ki zavoljo gori navedenih prestopkov v zapor pride, vtakne se potem v posilno delalnico, kder bode si moral sam kruha služiti.

Komu se imamo zahvaliti za ti dve postavi? Našim narodnim, slovenskim poslancem pa konservativcem obeh zbornic, zlasti v gosposkej. Liberalni gospodje so proti glasovali, kar je dobro pomniti. Tem se toraj vsak potepuh bolje usmili, kakor delalec poštenjak in davkeplačilec.

Str.

Gospodarske stvari.

Pridelovanje graha.

Praktičen obrtnik ima le tako blago v svojem skladišču, po katerem kupci poprašujejo, in katero se najbolje izplača. Drugega blaga si ne naloži toliko, ali le malo. Tako bi si moral tudi kmetovalec svoje gospodarstvo vravnati. So kraji, v katerih je žita in zrnja na kupe dobiti in kmetovalec mora dolgo pot več milj daleč svoje blago na trg voziti, da ga le še spečati more. Pri tem pa potroški dolgega pota še všteti niso. Strošjevine, posebno pa grah se od domačih trgovcev za visoko ceno vvažja. In vendar bi tudi grah v tem kraju lepo rasel in dobro plenjal.

Po takih krajih bi pač kazalo, več grah sejati in pridelovati. V obče znano je da je grah dobra in v današnjih razmerah kljub visoki ceni, še prav cena jed. Stari in mladi ga radi jedó, bodi si prikuha ali kot glavna jed.

Zato gotovo ne bode odveč, ako pozornost naših kmetovalcev na ta sadež obrnemo. So sicer nekteri kraji, po katerih so pridelovanje graha do cela popustiti morali, kjer je grahova kuka, ki se je iz Amerike k nam zatepel, grahove posejave ali celo in vsaj po večem uničil. Pa ravno ta okoliščina je dokaz, da grah še vedno svojo ceno ima in zato bi morali kmetovalci po tistih krajih, po katerih se ta škodljivec še vgnjezdil ni, tega sadeža vse bolj poprijeti.

Kar se zemlje tiče, se more reči, da grah ravno ni izbirčen. Grah je z vsako zemljo zadovoljen. Le peščene in težke ilovite zemlje in potem mokre, skisane zemlje ne prenaša. Tudi žito ne stori na takih zemljiščih. Grah prospeva za vsakim drugim sadežem; tudi za oni sadež, ki se za grahom seje, se ni treba veliko bati, ker grah svojo hrano večidel iz globokejših plasti zemljišča in iz zraka vleče. Zato še pa tudi na novo pognojitev ni potrebna, celo škodljiva je, ker nova pognojitev rast slame pospešuje, semenu pa škoduje.

Ker grahova rastlina svoje korenine globoko poganja in tako svojo hrano iz globočine dobavlja in ker apno mnogo pripomaga, da se nerazkrojene hrane, ki se v zemlji nahajajo, razkrajajo, za to bi bilo dobro, da bi se njiva, ki je za grah namenjena, prej dobro z apnom potrosila, kar grahovi sadež tudi mnogo okus-

nejši napravi. Kajti iz apnene zemlje se da grah bolj ravnomerno in mehkeje skuhati od onega, ki je na zemlji vzrastel, v kateri ni posebno veliko apna. Tak grah ostane pri kuhi trd in brez boljšega okusa. Le to si je zapomniti, da sme kmetovalec z grahom kakor z lanom in deteljo le vsako deveto leto isto njivo obsejati.

Kar se tiče pripravljanja zemlje za grah, tako ta stvar ne zahteva ravno preveč skrbi in truda. Če je njiva plevela čista, se more po jarini spomladi z apnom potrositi, grah posejati in plitvo zaorati. Če je pa njiva plevelnata, takrat se mora pa večkrat in glocko obdelati, to pa že jeseni. Sploh pa razumen kmetovalec njiv čez zimo ne pušča nepreoranih. Tudi se da grah med druge sadeže sejati, kar se dobro izplača. Nek razumen kmetovalec, je po rži oves z grahom vsakega pol brez pognojitve posejal. Zraven pa je bil na njivi enakih lastnosti in dobrote oves sam posejan. Ovsja je pridelal na vsaki njivi srednji pridelek, šest zrnj na seme. Na prvi njivi je imel pa še grah po vrhu. Računimo torej oves po 3 gld. za hektoliter, za grah pa po 9 gld., kakor je zdaj cena, tako je imel od prve njive okoli 30 gld. več od druge.

Taki poskusi bi se morali po več delati.

Kako amonijak v gnoju zadržati.

Najboljša moč v gnoju je ona tvarina, katero kemikarji ali ločbarji amonijak imenujejo. Ali ravno ta tvarina je zelo ubožna. Razkadi se kmalu v zrak in namesto močnega krepkega gnoja ostaja na gnojišču le nekaj pustih prstenin. Da se tedaj ta dragocena snov v gnoju ohrani, se priporoča to-le: Naj se pod v hlevu naredi iz lahke, suhe prsti, čez katero se potem še le nastelj razstlji in natresa. Prst posrka vso gnojšnjo in daje tako izvrsten gnoj. Nastelj ostaja po tem takem posebno suha. Pod imenovano prstijo, ki je le po 0.3—0.4 metre debelo natrošena, mora biti pa trden, najbolj ne prepuščajoč pod iz ilovice.

Pomoček proti pegam v obličju.

Raztopi se v roževi vodi benzoe, s katero tekočino se pege v obličju vsak dan vmivajo. Drugo sredstvo, ki pa vsakako nekoliko smrdi, so žveplove jetra v roževi vodi raztopljeni. To sredstvo pomaga tudi proti tako imenovanim jetrenim pegam. Zvečer se pege z to tinkturo vtorejo in se zjutraj z benečanskim mjiplom umijejo.

Zapeka v črevesu pri žrebetih.

Ta bolezen se pri žrebetih navadno brž po porodu pojavlja. Tako imenovana žrebečja smola, ki se je v črevah žrebetu že v maternem telesu nabrala, se ni iz črev iztrebila in je v